

**Archaeologies 2.2**  
**LATVIAN Translation of abstracts**

**Translated by Andris Šnē**

---

**Arheoloģijas, 2.2. numurs**  
**2006. gada aprīlis**

**RAKSTI**

**No dialoga uz polilogu: izraēļu un palestīniešu pagātnes pētniecība mūsdienās**  
Anna E. Kailbrjū, Sandra A. Šama, Hana Abu-Uksa, Valids Atrašs, Rons Beri, Reičela Hahlilija, Hanans Halabi Abu Juzefs, Orna Nagara-Hilmana, Vereds Razu-Romeo un Mina Veinšteina-Eirona  
(*Ann E. Killebrew, Sandra A. Scham, Hanaa Abu-Uqsa, Walid Atrash, Ron Be'eri, Rachel Hachlili, Hanan Halabi Abu Yusef, Orna Nagar-Hillman, Vered Raz-Romeo, Mina Weinstein-Evron*)

**Kopsavilkums**

Šis raksts aplūko projektu, kas veltīts strīdīgajai pagātnei Izraēlā un Palestīnā. Neskatoties uz nerimstošā konflikta fonu, projektā iesaistītie gan arābu, gan ebreju dalībnieki atklāja savstarpējo saistību ar dažādām liecībām tajās kopienās, kurās viņi darbojās. Šī kopējā pamata konteksta ietvaros projekta dalībnieki pievērsās gan saskaņas, gan nesaskaņu jomu pētniecībai. Tomēr projektā dominējošais bija sadarbības gars. Tā simbolisks panākums bija projekta dalībnieku sekmīgi veiktie pasākumi, lai saglabātu kādu senu apmetni Rietumkrastā, kam draudēja iznīcināšana Izraēlas drošības sienas celtniecības laikā.

Atslēgvārdi: Izraēlas – palestīniešu konflikts, kultūras mantojums, publiskā arheoloģija, kopiena, daudzveidība

**Kurš Bendžmins Franklins – tavs vai mans? Atbildes reakciju uz jaunām ziņām no vēsturiskās arheoloģijas vietas Franklinkortā izvērtējums**

Patrīcija L. Džepsona  
(*Patrice L. Jeppson*)

**Kopsavilkums**

Bendžamina Franklina Filadelfijas muižas vietā veiktās arheoloģiskās pētniecības (izrakumi šajā vietā notika 1953. – 1975. gadā) nesensais pārvērtējums pieļauj jaunu vēstures interpretāciju, kas būtu jēgpilna šodienas ASV kopienām. Stāsts par Franklīnu, vergu īpašnieku un vēlāk abolicionistu, noslēdzas, kad afroamerikāņu kopienas, par kuras atbrīvošanu Franklīns cīnījās, pēcteči veic Franklīna darbības pārvērtēšanu, lai veidotu tautas vēsturisko atmiņu svētnīcu. Tādējādi veidojas arī jauna vēsture, kas ir nozīmīga arī

Amerikas pamatiedzīvotājiem, strādnieku kustībai, sievietēm un gejiem un lesbietēm. Atbildes reakcijas uz šo jauno interpretāciju tiek izvērtētas plašākā kontekstā, ņemot vērā atšķirīgo kopienu aktualitātes.

Atslēgvārdi: pragmatisms, mantojuma diskusijas, sabiedriskā iesaistīšanās.

### **Sabiedrības pagātnes privatizācija: arheoloģiskā mantojuma menedžmenta ekonomika**

Daniels D. Kreicers

*(Daniel D. Kreutzer)*

#### **Kopsavilkums**

Pirmskolonizācijas laika apdzīvotās vietas Kanjada-de-la-Virgena un Teotihuakana Meksikā ir izvirzījušās centrā ilglaicīgai cīņai, kas norisinās starp publisko arheoloģiju, valsti un privātajām interesēm. Privatizācijas politika, kas uzsver arheoloģisko vietu ekonomisko vērtību un apgalvo, ka tām jādod finansiāli ieguvumi, ir pārkāpusi likumus, kas aizsargā Meksikas kultūras mantojumu. Nacionālo valdību pienākumi attiecībā pret arheoloģiskajām vietām ir tikuši samazināti, jo šīs vietas pastiprināti apdraud privātā ieinteresētība. Sabiedrībai ir atņemtas tās tiesības ietekmēt lēmumus, kad valdība, darbojoties kā kultūras mantojuma aizbildne, nodod pagātnei pārdošanai. Strīdi par Kanjadu-de-la-Virgenu un Teotihuakanu rāda, ka šie jautājumi paceļas pāri vietējam līmenim un skar globālas problēmas. Arheologiem, kuriem jāaizsargā pagātne, ir jāveido noteikta stratēģija, kā vērsties pret šādām tendencēm, balstoties uz skaidri izteiktu un pamatotu uzskatu, kas uzsver arheoloģisko vietu apdraudošās krīzes risināšanas neatliekamību.

Šodien arheoloģiskās vietas visā pasaulē pastiprināti apdraud nacionālo valdību politika. Privatizācijas ekonomiskie aprēķini draud nošķirt sabiedrību no tās pagātnes. Pagātne sabiedrībai ir kā simbolisks kapitāls, lai gan tieši valdība ir tā, kas iegūst no šī simboliskā kapitāla maiņas pret ekonomisko kapitālu. Šajā rakstā tiek aplūkoti divi neseni gadījumi Meksikā, kuros šī maiņa norisinājās līdzīgos, kaut dažādos, veidos. Pētījums noslēdzas ar aicinājumu arheologiem aktīvāk darboties kopā ar sabiedrību, lai aizsargātu pagātnei.

### **FORUMA RAKSTI**

#### **Trīs jēdzieni – viesmīlība, kosmopolitisms un cilvēka cieņa. Kultūras mantojuma nākotnes rekonceptualizēšana**

Beverlijs Batlers

*(Beverley Butler)*

#### **Kopsavilkums**

Palestīniešu kultūras mantojuma izpostīšanas attēlus izmantojot kā sākuma punktu, autors šajā rakstā mēģina kritiski reflektēt par Pasaules Arheoloģiskā kongresa (PAK) nākotni, reflektējot par kultūras mantojuma un ‘vienas pasaules arheoloģijas’ mūsdienu filozofiskajiem jautājumiem. Autora nodoms ir pievienot diskusijai par PAK nākotni trīs jēdzienus - viesmīlību, kosmopolitismu un cilvēka cieņu – ar trīs autoru (Virdžīnijas

Vulfas, Žaka Deridā un Edvarda Seda) starpniecību. Autors uzskata, ka šiem jēdzieniem ir ne tikai būtiska loma kultūras mantojuma rekonceptualizācijā, bet tie arī spēj ieviest mūsu redzeslokā centrālos jautājumus, kas skar PAK institucionālo identitāti un iespējamās nākotnes transformācijas. Autors secinājumos vairākkārtīgi atkārtoti, ka PAK 'novecošana' ir ne vien radījusi nepieciešamību pieminēt tā dibināšanas centienus un uzkrātos panākumus, bet arī kritiski un reflektīvi aplūkot jautājumu par organizācijas nākotni jaunu tās sastāvdaļu un problemātikas, kā arī 'alternatīvu' vai 'paralēlu' arheoloģiju un kultūras mantojumu gaismā.

### **Trīsdaļīgais stāsts: PAK nozīme plurālistiskās arheoloģijas veidošanā**

Kristobals Gneko

*(Christobal Gnecco)*

#### **Kopsavilkums**

Raksts ataino arheoloģijas neseno attīstības trajektoriju kā trīsdaļīgu stāstu: pirmā daļa ir zinātniskais projekts, kas raksturo šīs nozares modernos pirmsākumus, otrā daļa devalvēja vēsturi un tādā veidā arī disciplīnas aparātus, kas bija atbildīgi par tās darbībām, un trešā, pilnībā reakcionāra, ir atgriešanās pie avota, sasniedzot apzināšanos par arheoloģisko darbību kā plurālu, horizontālu un lokāli jēgpilnu. Rakstā tiek izcelta PAK loma šajās norisēs.

### **Vienas pasaules arheoloģija šodien**

Kornēlijs Holtorfs

*(Cornelius Holtorf)*

#### **Kopsavilkums**

Pasaules Arheoloģiskais kongress kopš tā dibināšanas 1986. gadā vienmēr ir paudis politiski un ētiski informētas un globālas arheoloģijas perspektīvu, kas kļuvusi pazīstama ar nosaukumu 'vienas pasaules arheoloģija'. Šajā nelielajā rakstā tiek uzsvērts, ka vienas pasaules arheoloģija ir globalizācijas laikmeta arheoloģija. Tāpēc vienas pasaules arheoloģija nevar būt kaut kas mazāks par ētiski un politiski motivētu mēģinājumu, izmantojot arheologu rīcībā pieejamos līdzekļus, veicināt vispārēju solidaritāti visu cilvēku vidū uz Zemes un samazināt krāso nevienlīdzību starp tiem. Autors uzskata, ka par diviem vissvarīgākajiem vadošajiem principiem gan vienas pasaules arheoloģijai, gan PAK darbībai jābūt solidaritātei un visaptveramībai. Šajā rakstā ietverti vairāki ierosinājumi, ko šāda pieeja varētu praktiski nozīmēt.

### **Arheoloģija un integritāte: Pasaules Arheoloģiskais kongress kā pamatiedzīvotāju kopienu iespēja**

Dorotija Liperta

*(Dorothy Lippert)*

#### **Kopsavilkums**

Pasaules Arheolģiskais kongress var tik lietots kā svarģgs instruments pamatiedzģvotģju tautģm, kas vģlas pilnģbģ lģdzdarboties arheologa profesģjģ. Amerikas pamatiedzģvotģju iegģtģ pieredze, sadarģboties ar arheologiem, kā arģ tai lģdzģgas citu pamatiedzģvotģju grupu pieredzes un PAK ētikas kodekss aplģcina šģs organizģcijas nopietno attieksmi pret kopģgu darbu ar kopienģm. Rakstģ tiek aplģkoti vairģki PAK darbģbas mģrģi attiecģbģ pret pamatiedzģvotģju tautģm, ieskaitot izglģtoģšanu, sadarbģbas tģklu veidoģšanu, profesionģlģsmu un kultģras mantoģuma vietu menedģmentu.